

Nummer 4 – augustus 2021

Digitale SOBAT

VOMI

COLOFON

Redactiecommissie

Voorzitter/hoofdredacteur	Th.H.A. Rump	e-mail: theorump@gmail.com
Secretaris/redacteur	E. Falck De Bongerd 94 5345 JW Oss Mobiel: 06-54974053	e-mail: efoss@xs4all.nl

Auteur/redacteur	L. Noordzij	e-mail: L1noordzij@hotmail.com
Fotobewerking/redacteur	A.M. Mol	e-mail: a.mmol@ziggo.nl

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen in te korten en/of veranderingen aan te brengen of -zonder opgaaf van reden- niet te plaatsen.

De redactie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor de inhoud van de geplaatste artikelen.

De geplaatste artikelen behoeven niet noodzakelijk de zienswijze van de redactie weer te geven.

Overname van artikelen is toegestaan mits met bronvermelding.

Foto Voorpagina:

De Doelenpoort als toegangspoort tot de voormalige Doelenkazerne in Leiden

Voor meer informatie zie pagina 9

Ereleden en Leden van Verdienste VOMI Nederland

Ereleden

R. Grit; J.N. Blom; F.J.F. Smoorenburg en L. Noordzij.

Leden van Verdienste

Tj.J. Gaastra; P.N. Welten; P.W. Kuyvenhoven; A.W. Scholten; J. Krikke; G.M. Nattekaas-Determan; P.J. Nattekaas; K.J. Orsel; W.A.J.K. Roza; Th.H.A. Rump; A.M. Mol; A. Luijendijk; H. Moorlag; H. Pols; P.P.G. Gommers; J. Malipaard; N. Baan en G. Boers.

**Kopij voor de digitale SOBAT nummer 5 oktober 2021
inleveren bij de secretaris van de redactiecommissie
uiterlijk 10 september 2021**

Website VOMI-NL: www.vomi-nederland.nl

Nieuws over de Nationale Taptoe 2021

De Stichting Nationale Taptoe heeft alles in het werk gesteld om dit jaar voor de vele liefhebbers weer een Nationale Taptoe te kunnen bieden. Vanwege de nog steeds geldende COVID-19 maatregelen is het helaas nog niet mogelijk om een indoor Taptoe in AHOY te organiseren. Voor dit bijzondere tussenjaar zijn wij op zoek gegaan naar een goed alternatief zodat we niet nog een jaar hoeven over te slaan. Dat alternatief hebben we gevonden op een prachtige locatie namelijk: [het Nationaal Militair Museum in Soesterberg](#).

Een Taptoe in de open lucht heeft minder last van de beperkende maatregelen. Het betekent wel dat we deze Taptoe in aangepaste vorm gaan uitvoeren. Het zal anders zijn dan in AHOY, maar sommige wijzigingen brengen ook voordelen met zich mee.

Een aantal belangrijke zaken:

- + De Nationale Taptoe 2021 wordt gehouden van 19 t/m 29 augustus.
- + U hebt een ruimere keuzemogelijkheid omdat er dit jaar 9 middagvoorstellingen zijn op de volgende
data: --donderdag 19 augustus t/m zondag 22 augustus en
--woensdag 25 augustus t/m zondag 29 augustus.

Er worden op maandag 23 augustus en op dinsdag 24 augustus twee veteranendagen georganiseerd met een lunchontvangst en de TAPTOE SHOW. Per dag kunnen 1200 veteranen worden ontvangen.

Alle voorstellingen zijn overdag van 14.30 tot 16.00 uur.

Alle plaatsen zijn overdekt. De capaciteit is maximaal 1200 bezoekers per voorstelling.

Meer informatie op de website www.nationaletaptoe.nl

Orkest Koninklijke Marechaussee

Wist u dat

Prof. dr. Wim van de Donk is benoemd tot de nieuwe voorzitter van het Nationaal Comité 4 en 5 mei. Hij volgde op 1 juni jl. Gerdi Verbeet op. De benoeming van de 59-jarige Van de Donk geldt voor een periode van zes jaar. Hij was tot oktober vorig jaar commissaris van de Koning in Noord-Brabant. Op dit moment is hij rector magnificus en voorzitter van het college van bestuur van Tilburg University.

Op zaterdag 4 september 2021 de 34^e Herdenking zal plaatsvinden bij het Nationaal Indiëmonument in Roermond. Ook dit jaar zal de Herdenking ingetogen en sober zijn en helaas zonder publiek. Echter, afhankelijk van de vaccinatiegraad, landelijke regels en het opduiken van virusvarianten, gaan we uit van een Herdenking met een groter aantal genodigden waaronder Indië- en Nieuw-Guinea veteranen.

De Herdenking zal weer integraal en live worden uitgezonden door de provinciale radio- en televisiezender L1.

Landelijke dekking via tv en internationale dekking via streaming is gewaarborgd, zodat we toch kunnen stilstaan bij en eer kunnen betonen aan allen die strijden en hebben gestreden voor vrede, vrijheid en veiligheid.

Bezoek aan Indonesië (deel 2)

20 mei, de 57^e verjaardag van KODAM III- Siliwangi in Bandung, de reden van onze reis. Voorafgaande aan de viering werd ik door Chef Staf - TNI, generaal Ryamizard, op zijn bureau ontvangen.

In ons gesprek bleek ook hij voorstander van intensivering van contacten en stemde in met een tegenbezoek van Indonesische veteranen, begeleid door stafofficieren van Siliwangi. Het is verrassend om bij het schrijven van dit artikel te ontdekken dat hij van 2014-2019 Minister van Defensie in Indonesië was.

Daarna begaven wij ons naar de immense parade om op de tribune onze ereplaatsen in te nemen. Generaal Sulandjana nam de parade af, reden waarom de voorzitter van Siliwangi veteranen en oud commandant KODAM III (periode 1975-1978), lgen b.d. Soetanto ons begeleidde. Gelukkig sprak hij nog vloeiend Nederlands waardoor wij aangenaam en voor mij leerzaam konden converseren.

Aan de enkele uren durende viering namen honderden militairen en burgermedewerkers van het Regionaal Militair Commando deel. De geschiedenis van Siliwangi werd in een defilé en opvoeringen zichtbaar gemaakt. Begonnen werd met het voorlezen van de Proklamasi van 17 augustus 1945,

waarna als eerste een detachement vrijheidsstrijders (Peta, 1945), gevolgd door een groot aantal detachementen in kleding en met uitrusting van de verschillende fasen daarna.

Op de achtergrond werden veel demonstraties opgevoerd, zoals ongewapend vechten door *raiders*, abseilen uit helikopters en een pelotonsaanval.

Bijzonder was om aan het einde van het defilé door Nederland eind jaren '70 afgestoten pantservoertuigen van de AMX- familie terug te zien, zoals de pri, de pra en de AMX-13 prat.

Samengevat, een optreden dat zowel in kwantitatieve als kwalitatieve zin indrukwekkend was.

Na de viering maakten we op het hoofdkwartier kennis met verschillende stafofficieren die briefings gaven over taak, organisatie en werkwijze van KODAM III. Ter verdieping van de geschiedenis van Siliwangi volgde een boeiende rondleiding door het museum waarbij opgezette tijgers, het symbool van Siliwangi, echte *eyecatchers* waren.

Deze bijzondere dag werd afgesloten met een voortreffelijk verjaardagsdiner waar ik mijn gastheer in aanwezigheid van al zijn genodigden kon bedanken voor de hartelijke ontvangst en de overweldigende gastvrijheid.

Het juiste moment ook om een delegatie van Siliwangi veteranen o.l.v. de commandant en enkele stafofficieren, uit te nodigen voor een tegenbezoek aan 1 Divisie “7 December” in Apeldoorn. Immers nu commandant TNI daarvoor via zijn Chef Staf had ingestemd, konden we concrete afspraken maken.

En inderdaad, dat tegenbezoek is er ook gekomen. Eind november en begin december 2004 heeft een delegatie van ca. 20 Indonesische veteranen en stafleden van KODAM III- Siliwangi in Apeldoorn de staf van 1 Divisie “7 December” bezocht. De laatste kans voor een bezoek want deze enige op dat moment nog overgebleven Nederlandse divisie werd per 1 januari 2005 opgeheven. Zo kon de delegatie nog de laatste herdenking van de divisie op 7 december 2004 in Apeldoorn bijwonen en oogstte daarmee veel waardering van de aanwezige Indië veteranen en autoriteiten. Ondanks de voor de leden van de delegatie ongebruikelijk lage temperaturen eind 2004, was het bezoek van ca. twee weken een groot succes.

Als divisie hebben wij er alles aan gedaan om de delegatie een zo aangenaam mogelijk verblijf te bieden. Met in acht neming van de gevorderde leeftijd van de Siliwangi veteranen is (per bus) een groot aantal bezienswaardigheden in heel Nederland bezocht. Naderhand mochten wij veel dankbrieven ontvangen, voor ons het bewijs dat zij van hun bezoek hadden genoten. Heel bijzonder als je erover nadenkt. In 1946 ontmoetten de jonge militairen van beide divisies elkaar als tegenstanders waarbij zij elkaar op leven en dood bestreden en eind 2004 namen de inmiddels veteranen op leeftijd bij de opheffing van de 1 Divisie “7 December” als vrienden afscheid !

Wordt vervolgd.

Leen Noordzij

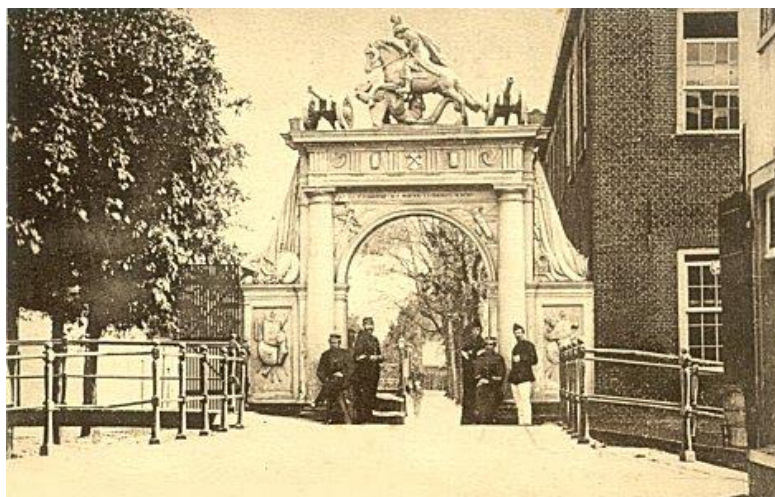
Meer informatie over de voormalige Doelenkazerne in Leiden

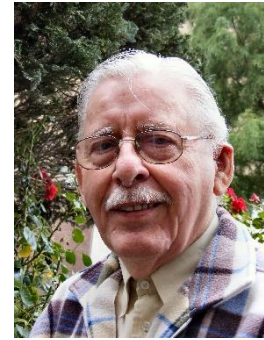
Al in de 17^e eeuw waren op deze plek de Voorste- of Sint-Jorisdoelen geplaatst, de oefenplaats van de Leidse Schutterij. De gebouwen (schietbanen en verenigingsgebouw) werden in 1821 gesloopt, maar de oorspronkelijke Doelenpoort uit 1645 aan de Groenhazengracht (foto) is nog steeds aanwezig. De geschilderde zandstenen poort is gebouwd naar ontwerp van de Leidse stadsbouwmeester Arent van 's-Gravesande en is voorzien van Dorische halfzuilen en versierd met wapens en oorlogsattributen. De Doelenpoort werd later de toegangspoort tot de Doelenkazerne.

De Doelenkazerne was van 1818 tot 1980 een kazerne in de binnenstad van Leiden. Boven op de voormalige toegangspoort (tussen de twee gebeeldhouwde kanonnen) staan Sint-Joris en de draak afgebeeld. Op de locatie van de kazerne is nu woningbouw gerealiseerd en er bevinden zich ook diverse gebouwen van de universiteit.

Achtereenvolgens was de Doelenkazerne in gebruik voor o.a.:

- * Een vast garnizoen (sinds het midden van de achttiende eeuw)
- * 3^e Halfregiment Huzaren
- * 6^e Regiment Veldartillerie
- * Interneringskamp voor collaborateurs uit de Tweede Wereldoorlog (1946-1951)
- * Infanterie Beveiligings Compagnie: 423 IBC
- * Koksschool in combinatie met de Morspoortkazerne (vakopleiding tot kok, slager, hofmeester etc.)

R.J. de Rijk

Schandvlek van de Staat der Nederlanden (deel 49)

Kerkdienst in de Floreszee

Ik werd bij mijn schouder gepakt en door elkaar geschud door Josef Kayadu: “Captain, captain! Tijd om op te staan, want het is nu 11.00 uur en over een half uur begint de kerkdienst op het achterschip en u moet zich daar nog opfrissen”, schreeuwde hij boven het geluid van de motoren uit. “Oké, Joseph! Ik kom er aan!” schreeuwde ik terug en stak mijn duim op. Ik trok vlug mijn sokken, broek en gepoetste schoenen aan en met mijn hemd over mijn schouder ging ik naar boven aan dek. Iedereen was druk in de weer en na mijn vrouw en ook de anderen begroet te hebben, ging ik met mijn handdoek en kam vlug naar achteren om mij op te frissen. Toen ik klaar en aangekleed was ging ik naar de kombuis, waar de vrouwen druk aan het koken waren. Ik moest eerst even wat drinken en schonk een beker lem-lem in. Na iedereen begroet te hebben, ging ik naar de brug, waar Alex en Paul Metekohy waren. “Goedemorgen Alex, Paul! Alles wèl aan boord?” “Alles oké Ries! Geen bijzonderheden. We zitten nu vanaf 07.00 uur op koers 7 uur op 90° pal oost tot vanmiddag 14.00 uur. Matulesy heeft iedereen al zijn horloge een kwartier vooruit laten zetten en straks om 12:00 uur komt er weer een kwartier bij. In verband met de kerkdienst heb ik Wattimena gevraagd de wisseling van de wacht tot na de kerkdienst uit te stellen en tijdens het gebed de beide motoren op 1/4 kracht te zetten.”

“Goed gedacht, Alex!” Intussen hadden wij onze strootjes gedraaid en de brand er in gestoken. “Goed geregeld”, zei ik weer. “Om 12.00 uur neem ik de wacht weer van jou over. Dan ga ik nu eerst even naar mijn vrouw aan dek voor de kerkdienst die over 10 minuten gaat beginnen.” “Ja, dat is goed Ries, ik loop met je mee want Metekohy blijft aan het roer.”

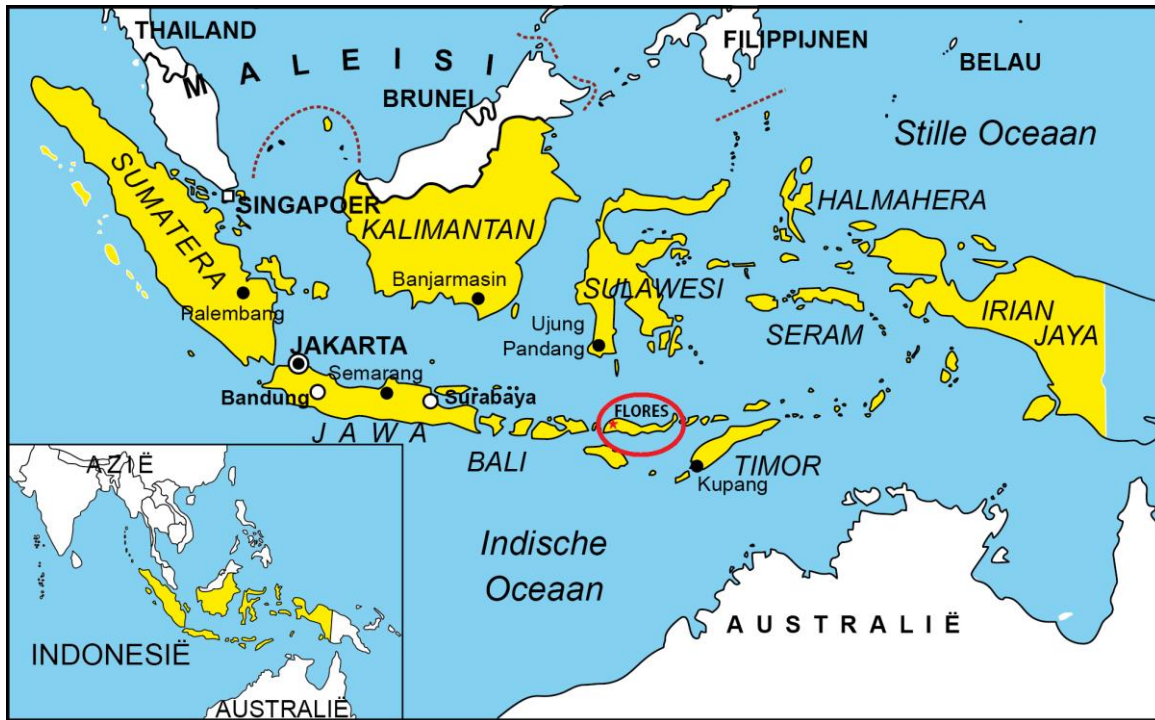
Toen wij aan dek kwamen zag iedereen er piekfijn uit. De militairen in vol tenue van het KNIL, geheel volgens uniform model met een schoon overhemd met zelfs een stropdas (!). De Ambonese vrouwen in stemmig zwart en ook de kinderen keurig netjes aangekleed met strikken in het haar. Daar zag ik Oom Sapulette als voorganger. Hij had een zwarte pantalon aan, met jasje van zwarte glansstof over zijn wit overhemd met zwarte stropdas(!).

Mevrouw Solisa en mijn vrouw waren wel niet in het zwart, maar toch in donkere kleding. Wie rekent er nu op een kerkdienst, midden op de Floreszee?

Oom Sapulette keek mij glimlachend aan en ik knikte, gelijktijdig mijn beide mondhoeken naar beneden trekkend en mijn duim opstekend, ten teken dat hij er piekfijn uitzag en Oom glunderde. Iedereen had keurig gepoetste schoenen aan, dankzij de KNIL-militairen Gerard Wattimoery en Rudie Manoppo.

Matulesy gaf Oom een teken dat hij kon beginnen. Daarom had hij staande plaatsgenomen boven op het gesloten luik van ruim 4 zodat hij hoger stond, terwijl alle anderen voor het HDC-dek stonden opgesteld. Alex en ik hadden onze petten afgezet, gevolgd door alle aanwezige militairen.

Oom Sapulette begon hardop te lezen uit de Bijbel en ik moet bekennen dat ik toen niet goed heb opgelet, al ontging mij de plechtige bedoeling daarvan niet, want toen ik zo de hele kring van alle opvarenden van de KOALAS aanschouwde, waande ik mij in een welhaast onwerkelijke situatie.

Hier in de Floreszee zijn wij bezig met een kerkdienst(!). Zie de kinderen, aandachtig en vol respect voor Oom, staan luisteren met hun handjes gevouwen en met achter hen hun moeders en daarachter hun vaders en de andere militairen van het KNIL en de burger verzetsstrijders! Keurig naast elkaar, waarbij sommigen een Bijbel hadden meegenomen.

Plotseling klonk het gezang van een mij onbekende psalm die mijn lieve vrouw volop ging meezingen met heldere stem. Ik wist niet dat zij zó goed kon zingen en dat zij zo een mooie stem had. Ik stond als in een waas met tranen in mijn ogen. “Dit is onmogelijk” dacht ik. Dit kan niet. Ik slaap nog op ons tempatje van plaatijzer in de machinekamer en dadelijk word ik wakker. Maar dat was wat ik dacht. Ik was wakker en ik droomde niet. Ik stond hier op deze plaats aan boord van de KOALAS en had mijn verantwoordelijke plicht op mij genomen ten aanzien van al deze opvarenden. Mannen, vrouwen, kinderen en ook mijn lieve zwangere vrouw! Ineens hoorde ik toen weer de gedragen stem van Oom... “... want, aldus Johannes ten besluite, ik heb niet van mij zelve gesproken, maar de Vader die mij gezonden heeft, heeft mij geboden, wat ik zeggen en wat ik spreken zal. En ik weet dat zijn gebod het eeuwige leven is, hetgeen ik dan spreke, spreek ik alzo gelijk de Vader het mij gezegd heeft!”

Mijn gedachten dwaalden weer over de KOALAS terwijl ik mijn wangen droogveegde:

Welk een gewaarwording ging er door mij heen, het was net zo plechtig als tijdens het hijsen van de RMS-vlag, dacht ik. Het ‘Onze Vader’ werd hardop ingezet, waaraan ik gelukkig kon

meedoen dank zij mijn Christelijke opvoeding maar veel verder zou mij dat niet lukken. Oom besloot de dienst met een dankwoord tot God die ons tot op heden beschermd had, waarna als slot nog een mij onbekende psalm werd gezongen.

Na afloop werd door Oom gezegd, dat wij om 12.30 uur zouden gaan eten in verband met de uitgelopen kerkdienst. Hij zou nu voor iedereen een nadere verklaring geven van de dolfijnen, de zeemeeuwen en de twee witte duiven, die wij gisteren hadden gezien.

De kerkdienst was afgelopen en zowel mijn vrouw als ik hadden er een ander en prettiger gevoel aan overgehouden. Ik ging naar Oom toe en gaf hem een hand, waarbij ik hem oprecht dankte voor het leiden van de kerkdienst en hem een compliment maakte voor zijn keurig kostuum en verzorgd uiterlijk. Ik zag hem dan ook niet als korporaal bottelier maar echt als een voorganger met de Bijbel, die zijn geloof met heel zijn hart omarmd had. Anton Sapulette stond er als een trotse man en als onze Oom.

Ik liep ook even naar sergeant Matulesy om hem te complimenteren met zijn keurig verzorgd detachement en zei er achteraan: "Herman, jouw mensen lopen dadelijk te zweten als pakezels met die stropdassen om. Die mogen ze van mij wel afdoen, hoor!" En dat was binnen de kortste keren ook een feit. Toen ik bij Dientje terugkwam, zei ik: "Wat een mooie stem, Dien! Dat wist ik niet!" Lachend zei ze: "Ja, dat wist jij niet, hè jong! Ik heb ook in het kerkkoor gezeten, hoor! En hoe! Ik weet het allemaal nog. De zusters Ursulinenschool in Madioen waar we toen opzaten en waar ik ook veel kattenkwaad uithaalde" waarop ze in de lach schoot en het verhaal aan Ellie Solisa begon te vertellen.

Het was 11.50 uur en de vrouwen waren weer druk in de kombuis bezig, terwijl 'Zeepoes' klaarstond om hen met van alles behulpzaam te zijn. Thomas kwam met mokken koffie naar ons toe en Alex en ik gingen op de rand van het HDC-dek zitten en begonnen voorzichtig van de koffie te slurpen.

We hadden het nog over de mooie plechtigheid van Oom en waren omringd door de kinderen. Dat kwam door Dien die naast mij was gaan zitten. De kinderen waren gek op haar, omdat ze zo mooi en duidelijk kon vertellen. De kinderen stonden tegen ons aangeleund en plotseling voelde ik in mijn linkerhand een kinderhandje, waarop ik naar beneden keek. Het was Greetje en ik gaf haar een knipoogje. Ik pakte haar handje stevig vast, waardoor zij naar mij opkeek en lief glimlachte. Dien keek naar mij en moest lachen. Wat een lieve snuitjes hebben die kinderen toch, dacht ik en ik hoopte dat mijn kinderen er ook zo lief en zo mooi uit zouden zien. "Oh, wat zien jullie er vandaag toch allemaal netjes uit!" riep ik opgetogen. "Ja", zei Alex, "en ze hebben allemaal zo'n mooie strik in het haar!" Hij gaf mij een knipoog en ik dacht, we zijn nu toch complimentjes aan het uitdelen en zei: "En Christiaan en Frans zien er ook als echte heren uit! Keurig hoor jongens!"

Het was ondertussen 12.00 uur en Alex gaf opdracht om alle horloges een kwartier vooruit te zetten. De wachtposten werden afgelost met een routine die er ingebakken leek te zijn. De onderlinge saamhorigheid onder de jongens was groot te noemen.

“Daar woonde mijn huis en daar sliep mijn bed” (deel 24)

Het verhaal over mijn dienstitjd in Indië
(1947 t/m 1950)

door Jan van der Vegt

20. Bootreis van Tandjong Priok naar Rotterdam (7 april t/m 2 mei 1950)

Op 7 april was het eindelijk zo ver, dat we per trein van Buitenzorg naar de haven van Tandjong Priok werden gebracht.

Hier gaan we (foto links) met de lange trein op weg er naar toe en op foto rechts staan we voor de havenloods met al onze bagage.

's Middags mochten inschepen. Het schip heette "Nelly" en was een stuk comfortabeler dan de "Zuiderkruis" die ons naar Indië had gebracht.

Links zien we vanaf het bovendek er op toe hoe onze kisten in het ruim worden geladen met behulp van grote netten, waarin een aantal kisten tegelijk werden gehesen.

Helaas vielen er een paar kisten uit het net en moesten de eigenaars naar beneden om hun spullen weer bij elkaar te grabbelen.

We sliepen in redelijk goede bedden 2 hoog boven elkaar, want het was ingericht voor het vervoer van emigranten naar Australië en werd door onze regering ingehuurd om ons weer naar Nederland terug te brengen.

Het bataljon 5 RS ging ook samen met ons met dit schip mee naar huis.

Op de foto in het midden zien we het Muziekkorps van het KNIL dat het Wilhelmus speelde, toen het schip zich losmaakte van de kade.

Op de foto zien we de kade met de uitzwaaiers langzaam uit het gezicht verdwijnen.

Vervolgens ging het "vol gas" in de richting van Nederland en de stokers gooiden er een extra schepje kolen op, zoals te zien is aan de rook uit de schoorsteen.

Toen we nog maar goed en wel onderweg waren op de Indische oceaan werd de betaalmeester van bataljon 5 RS ernstig ziek.

Er is nog een poging gedaan om naar een dichtbijgelegen haven te varen en hem naar een ziekenhuis te brengen. We waren daarvoor reeds op weg naar Colombo op Ceylon (het huidige Sri Lanka), maar hij heeft dat niet gehaald en overleed.

Toen werd het schip stilgelegd, waarna hij een zeemansgraf kreeg en dat was een indrukwekkend moment toen hij met de aloude woorden: "Eén, twee, drie, in Godsnaam" in de golven verdween. Daarna werd de koers weer verlegd richting Aden.

Over de tocht zelf heb ik geen brieven meer geschreven omdat we toch op weg naar huis waren. Wat ik me nog wél herinner is de grammofoonplaat waarmee we werden gewekt. Iedere morgen hoorden we:

*"Piet, beste Piet, poets je tanden, vergeet het niet.
Borstel vlijtig je gebit, lekker schoon en helderwit.
De spiegel lacht je toe, als je met schone tanden zit"*

Zelfs na ruim 55 jaar klinkt me die deun nog in de oren. In de scheepskrant, die regelmatig uitkwam, stond prompt een protestartikel namens alle Pieten aan boord, want zij voelden zich teveel aangesproken.

Herdenking Militair Indië Monument Leiden

Het bestuur van de Stichting Militair Indië Monument Leiden heeft de jaarlijkse herdenking van de 26 uit Leiden afkomstige en in voormalig Nederlands-Indië gesneuvelde militairen (welke gepland stond voor donderdag 2 september 2021) afgelast.

Een en ander omdat het aantal coronabesmettingen de laatste weken weer is gestegen.

Door het bestuur zal op donderdag 2 september a.s. wel een bloemstuk bij het monument worden gelegd.

Er zijn hierbij -gegeven de huidige omstandigheden- geen genodigden en publiek aanwezig.

VS en ook Nederland moeten zich schamen voor hun politiek ten aanzien van de Papua's

Vanwege de genocide op deze bevolkingsgroep door Indonesië is een internationale boycot van dit land gerechtvaardigd.

Door: Prof. Dr. René Hoksbergen

Weer dreigen duizenden Papua's door Indonesische militairen te worden vermoord, volgens de Indonesiërs geliquideerd, ze verdienen niet beter. Leendert de Bruin's artikel in het RD (Reformatorisch Dagblad) van 29 mei wint er geen doekjes om.

De vermoording van Papua's en vervolgens de genocide begon al in 1963 en gaat maar door. In 1969 mochten zij zich uitspreken over wel of niet bij Indonesië. De 1025 uitgekozen stemmers moesten onder doodsb bedreiging voor Indonesië stemmen. Geen one man, one vote dat was afgesproken bij het Bunkerakkoord van 1962 tussen Nederland en Indonesië. Toch keurden de Verenigd Naties dit bedrog goed. Ook voor hen waren de Indonesiërs veel belangrijker dan de Papua's. Volgens oud-bestuurder in Nieuw-Guinea en onderzoeker C.S.I.J. Lagerberg zouden er anno 1980 al 150.000 Papua's zijn vermoord, op de vlucht gedood of omgekomen door verhongering. Is er ergens verzet dan worden tuinen en kampongs gebombardeerd. Dit gebeurt frequent. Genoemd aantal omgekomenen zal anno 2021 de 200.000 zijn gepasseerd.

Vanwege de in een hinderlaag gelokte en dood geschoten generaal Gusti Putu Danny Nugraha zullen er dit jaar weer enkele duizenden, zo niet tienduizenden Papua's, vermoord, bij komen. Annemarie Kas, correspondent Zuidoost-Azië concludeert op de NOS "Indonesië dreigt met 'uitroeiing' separatisten op Papua. In werkelijkheid had moeten worden geconcludeerd: 'Indonesië gaat voort met de uitroeiing van de Papua's'. De 400 zogenaamde "Satans troepen" om de strafexpeditie van heden uit te voeren, komen bovenop de tienduizenden Indonesische militairen die er altijd al in Papua zijn. Gemakshalve en vooral voor erkenning door de buitenwereld worden gewapende Papua's terroristen genoemd.

Diefstal

De Papua's voelen zich vanaf het begin door Indonesië bezet en gekolonialiseerd. Het land bezit een grote rijkdom aan koper, goud, zilver, olie en andere grondstoffen. De opbrengsten daarvan gaan naar Jakarta. Papua is het armste land van Zuidoost-Azië. Toen Sukarno en zijn militairen in mei 1963 naar West-Nieuw-Guinea kwamen, begon al direct de diefstal van waardevolle producten. Het toen prachtige ziekenhuis in Hollandia/Jayapura werd vrijwel leeggehaald. Veel eigendommen van eenvoudige Papua's werden gestolen. Pater van Lieshout die tussen 1963 en 2019 in het berggebied van Papua werkte, was er ooggetuige van. "Vooral de manier waarop de Indonesiërs binnenkwamen, trof mij destijds. Ze wekten de indruk van een troep rovers... Ik heb toen zelf gezien hoe de militairen tekeer gingen. Ze roofden uit winkels, maar ook uit ziekenhuizen. Van alles werd meegenomen, opgestuurd met de boot naar Jakarta. Overal waren brandstapels van Nederlandse boeken en archieven."

Jakarta ziet Papua als haar bezit en voor de Papua's ontbreekt het bij hen aan enig gevoel van verantwoordelijkheid. Hoe kunnen we dit begrijpen? Na de Soevereiniteitsoverdracht van eind december 1949 werd door de beroemde generaal van de Republiek Nasution de gedachte van de Dwifungsi (twee functies) voor het leger ingevoerd. Het leger diende te besturen en voor veiligheid te zorgen. Dit gebeurt in heel Indonesië en in Papua vanaf 1969 met harde hand. Van mensenrechten, vrijheid voor journalisten en slechts een beperkte corruptie is geen sprake. Mobiele internetverbindingen worden geregeld uit de lucht gehaald, zo ook de afgelopen weken. Papua (en de rest van Indonesië) kent duizenden politieke vluchtelingen. In Papua verdwenen sinds 1963 velen van hen.

Racisme

De Afrikaanse landen, ooit zelf zuchtend onder de dwang van de kolonialisering, en enkele Melanesische staten vroegen in het verleden al om meer aandacht voor de Papua's. Ook bij hen vielen termen als kolonialisering, volkerenmoord (zoals onder meer vergelijkbaar met de Indianen en Aboriginals) en kans op genocide.

In de laatste decennia worden verschillende landen geboycot, naar mijn mening om minder zwaarwegende redenen dan die voor Indonesië zouden gelden. Moeten we misschien concluderen dat racisme van bruin naar zwart (Javanen naar de Papua's) als minder ernstig wordt gezien dan die van blank/wit naar bruin/zwart.

De Verenigde Staten maakten het in 1962 mogelijk dat de Papua's aan Indonesië werden uitgeleverd, vanwege hun angst voor een mogelijke versterking van communisme in Indonesië. De VS en ook Nederland (dat niets doet om Indonesië aan te klagen) moeten zich schamen voor hun politiek ten aanzien van de Papua's.

In 1950 verbrak de Javaan president Soekarno de afspraak van het federale Indonesië. Java/Jakarta wilde overheersen. Vrijwel meteen kwamen de Molukkers (tot heden) in opstand, net als andere Indonesische volkeren.

Zelfbestuur

De Gordel van Smaragd, Multatuli's naam voor dat prachtige gebied, is veranderd in de Gordel van Ellende, met zijn enorme culturele rijkdom en grote mogelijkheden voor een goede sociale gemeenschap. Wat zou er kunnen gebeuren om de Papua's te redden?

Op 30 mei 1942 concludeerden VS-President Roosevelt en de Engelse premier Churchill dat de soevereine gelijkwaardigheid van de volkeren van de gehele aarde verzekerd diende te worden. "Onze overwinning moet de bevrijding voor alle volkeren met zich meebrengen en de eerbiediging van het recht van alle volkeren om de vorm van bestuur te kiezen, waaronder zij willen leven." Zij wensen zelfbestuur hersteld te zien bij diegenen wie het met geweld werd ontnomen.

Laten we voor de Papua's met het laatste beginnen, gekoppeld aan het ontmilitariseren van Papua, en een bestuur instellen onder internationaal toezicht.

De auteur was vrijwillig veteraan Nieuw-Guinea 1961-1962 en bereidt een kroniek over Indië en Papua voor.

Het levensverhaal van Jan Tanke (deel 2 en slot)

Pantserknotsen waren rondom goed beschermd door een dik stalen pantser. Het was echter bekend dat de niet-gepantserde bodemplaat bij dit type voertuig het zwakke punt was. Tegen een trekbom bood de laag zandzakken op de bodem onvoldoende bescherming. Een stortregen van stof, stenen en brokken metaal daalde neer. De gevolgen waren vreselijk. Van de negen militairen aan boord van de pantserknots waren er zeven op slag dood. Zijn dienstmakker die 's morgens nog had gezegd tegen Jan dat hij het mooi voor elkaar had dat hij bij de kapitein in de pantserknots mocht zitten, zag Jan Tanke naast de pantserknots liggen en rende naar hem toe. Jan stierf binnen enkele minuten aan interne bloedingen. Een sergeant van de veldgenie was zwaargewond. De doden waren kapitein Evert Roering, sergeant Frans Timmermans, korporaal Lambertus Tuenter, de soldaten Wim Buiting, Wicher Huisman, Theo Schoonheden en soldaat der eerste klasse Jan (Johnny) Tanke (allen van 5-5 RI) en sergeant-majoor Frederik IJspaar van 5 Genievelddcompagnie.

De restanten van het pantservoertuig na de explosie van de trekbom bij Seroet op 22 mei 1949.

Foto: Collectie Jan Jansen Venneboer.

Direct na de explosie werd het konvooi vanuit het zijterrein door vrijheidsstrijders onder vuur genomen. Ook in de brencarrier die achter de pantserknots reed, was een slachtoffer gevallen.

De negen doden werden al de volgende dag (maandag 23 mei 1949) begraven op Ereveld Candi in Semarang. Elke kist werd gedragen door kameraden en er werden talloze bloemenkransen meegevoerd.

Momenteel zou zo'n voorval dagenlang het nieuws beheersen. Uit de archieven van de dagbladen blijkt mij dat er bijna geen aandacht aan was besteed. Ik heb een paar kleine stukjes in kranten kunnen vinden. Journalisten waren er niet bij onze soldaten in Indië.

In totaal kwamen er 37 militairen van 5-5 RI om het leven tijdens de acties in Indië. Het aantal gewonden was 99. Op 2 mei 1950 kwam 5-5 RI a/b van ms "Nelly" in Rotterdam aan. Op 9 november van dat jaar krijgen de ouders van Jan Tanke fl 170,00 overgemaakt. Dit bedrag had hij aan premies opgebouwd.

In mei 1950 werd Jan postuum onderscheiden met het Ereteken voor Orde en Vrede. De onderscheiding en het bijbehorende certificaat kregen zijn ouders thuis gestuurd.

Via mijn onderzoek naar wie Jan Tanke was, heb ik meer familieleden gevonden. Wij laten nu elk jaar namens de familie een krans leggen op zijn graf.

Deel 20

Onze zwartste dagen

De onveiligheid buiten de stad maakte een deel van de werkzaamheden die door het verzorgingspeloton moesten worden uitgevoerd tot een gevaarlijke zaak. Dat was het geval als er volgens de rantsoenschaal aan de troep varkensvlees moest worden verstrekt. Het voor de troepen bestemde varkensvlees werd in de vorm van in de lengte doorgehakte (dus halve) varkens in diepgevroren toestand bewaard in de ijsfabriek Bebek, die op enige afstand van de stad was gelegen.

De benodigde hoeveelheid werd tijdig opgehaald en via de aanvullingsplaats verdeeld en aan de foeragerende onderdelen verstrekt. Om de veiligheid van de mensen die het vlees bij de ijsfabriek moesten ophalen te verzekeren, werden zij vergezeld door een bewakingsdetachement (een man of acht) dat via de brigade-staf werd geleverd door een in Malang gelegen KNIL-onderdeel. Begin november werd deze bewaking echter door de staf niet meer beschikbaar gesteld, onder meer omdat er door de troepenverplaatsingen geen bewakingspersoneel meer beschikbaar zou zijn en omdat de situatie niet meer dusdanig onveilig werd geacht dat bewaking nodig was. Tegen dit besluit is door mij onmiddellijk een dringend protest aangetekend, wat echter niet mocht baten. Helaas heeft het ontbreken van bewaking op 23 november (ruim twee maanden na het cease-fire) geleid tot een overval van guerrillastrijders op het bevoorradingspersoneel waarbij een dode en een zwaargewonde zijn gevallen. In de ochtend van die rampzalige dag gingen korporaal-slager Koos de Swart en een slager van een foeragerend onderdeel met onze 3-tonner, bestuurd door chauffeur Joop Uittenbogaart, naar de ijsfabriek om ingevroren varkens te halen.

De ijsfabriek bij Malang waar de noodlottige schietpartij plaatsvond

Terwijl de slagers in de fabriek waren, openden vijandelijke elementen het vuur op de bij de auto staande chauffeur die daardoor dodelijk werd getroffen en stalen zijn en de in de cabine liggende wapens. Toen de slagers op de geloste schoten naar buiten kwamen, werd ook op hen nog een salvo afgevuurd waardoor de foerageur werd getroffen en ernstig gewond werd. De overvallers verdwenen met de buitgemaakte wapens en konden later niet meer worden achterhaald. De wrange waarheid is dat na deze noodlottige dag weer wel bewaking beschikbaar werd gesteld.

Afscheid van een gewaardeerde vriend

De dood van Joop Uittenbogaart heeft op allen die hem kenden een diepe indruk gemaakt. Wij allen in onze groep waren diep onder de indruk en terneergeslagen. Telefonisch heb ik onmiddellijk onze compagniescommandant op de hoogte gesteld. De gebeurtenissen daarna vielen als een lawine over ons heen. De begrafenis zou de volgende dag al plaatsvinden in Soerabaja. In zeer gedeprimeerde stemming hebben we de tocht naar Soerabaja gemaakt. Daar is Joop met militaire eer naar de Erebegraafplaats Kembang Kuning gebracht en begraven. Het was een afscheid voorgoed, dat ons zeer moeilijk is gevallen. We zijn de dag daarop weer teruggekeerd naar Malang om de draad van onze werkzaamheden weer op te pakken. Maar de leegte door het wegvallen van Joop bleef merkbaar. Het was daarna niet meer zoals het eerder was. Met eerbied en respect volgt hier een korte nagedachtenis en enkele foto's van de begrafenisplechtigheid.

Ter nagedachtenis van onze vriend en wapenbroeder Johannes Uittenbogaart

Geboren 4 juni 1928 te Meerkerk.

Chauffeur bij het Verzorgingspeloton van 42 AAT, legernummer 280604241.

Gesneuveld tijdens de uitoefening van zijn dienst op 23 november 1949 te Malang, Oost-Java, in het toenmalige Nederlands-Indië.

Joop Uittenbogaart

Henk van den Berg

TERUG NAAR MADOERA (deel 1)

Wij droegen de Madoerezen over aan Java"

Weerzien met vader Han

Voorjaar 1948. De vier weken lange reis met het m.s. "Indrapoera" van Nederland naar Batavia op Java en de korte reis met een KPN-boot naar Soerabaja was achter de rug. Daar op de aanlegplaats zagen wij na een halfjaar vader Han weer terug.

We reden in de zwarte vooroorlogse Dodge, met vader aan het stuur, in de haven van Soerabaja de veerpont op, één van de Landing Ships Tank (LST) die voor de dienst met het eiland Madoera werden ingezet. Wij klommen omhoog naar het dek, waar we de gezonken schepen in Straat Madoera konden zien: bovenbouw en schoorstenen boven water. Een ander schip was omgeslagen en lag er als een reusachtige walvis. De vaarroute naar het havenstadje Kamal op Madoera was door de Marine mijnenvrij gemaakt.

De zwarte vooroorlogse Dodge met vader Han aan het stuur

De haven van havenstadje Kamal op Madoera

Wat waren we blij om in Soerabaja onze vader weer terug te zien. We hadden hem al moeten missen gedurende onze gevangenschap vanaf begin 1942 op Ambon en Celebes, waar moeder Tia, oudere broer Onno en ik de jappenkampen, de bombardementen en ziekten hadden overleefd. Daarna werden we na drie en een half jaar herenigd met vader die net als wij ook beschadigd uit krijgsgevangenschap (maar dan op Ambon en Hainan) was gekomen. Door de onveilige situatie op Zuid-Celebes konden we pas begin 1947 met het vliegtuig vertrekken naar Nederland om te recupereren van de ontberingen, ziekte en slavernij.

Nog voor de kerst 1947 werd vader (kapitein KNIL) aangewezen om naar Madoera te gaan om het Veiligheidsbataljon "Tjakra Madoera", een eenheid van Madoerese militieën, te commanderen. Op 25 november vertrok hij met het m.s. "Kota Inten". Wij volgden voorjaar 1948 na de geboorte van ons jongere broertje Frank. Daar in Soerabaja was het voor het eerst dat vader zijn derde zoon zag, hij had die alleen nog maar op foto's gezien. Nu zag hij hem echt, pakte hem uit zijn reiswiegje en nam hem in zijn armen.

Bezetting van Madoera

Al op 6 juni 1946 had Gouverneur van der Plas van Oost-Java aan Luitenant-Gouverneur-Generaal van Mook gerapporteerd dat de bevolking van Madoera in zware omstandigheden verkeerde en uitzag naar een bezetting door de Nederlanders. Dat was voor Van Mook aanleiding om op 12 juni 1946 aan Legercommandant Generaal Spoor te vragen of een bezetting van Madoera mogelijk was, maar Spoor kon daar geen troepen voor vrijmaken. Ook had hij onvoldoende voedsel en kleding beschikbaar om de bevolking te helpen. Mei 1947 pleitten ongeveer duizend Madoerezen tijdens een vergadering voor een afsplitsing van Madoera van de Republiek.

Van Mook stelde een plan op dat Nederlandse troepen bij een succesvolle opstand van de Madoerezen tegen de kortgeleden uitgeroepen Republiek Indonesia zouden zorgen voor orde in de chaos. Indien de republikeinse troepen van de TRI (Tentara Republik Indonesia) hulp zouden krijgen vanuit Java, dan zouden de Nederlandse troepen de Madoerezen te hulp schieten om de strijd te beslissen. Een opstand zou een feit moeten zijn, anders zou die hulp niet worden verleend.

Operatie "Sprinkhaan" werd voorbereid om op 24 mei 1947 van start te gaan, maar de opstand kwam er niet. Uiteindelijk werd pas tijdens de uitvoering van de Eerste Politioenele Actie (van 21 juli tot 5 augustus 1947) overgegaan tot de operatie.

Als vervolg op de Eerste Politioenele Actie voerden mariniers van de Mariniersbrigade onder kapitein ter zee Van Waning en majoor Citters op 4 augustus 1947 een landing uit op twee stranden met steun van de torpedojager HMS "Jan van Bakel". Groep Oost landde met behulp van twee Landing Ships Tank (LST) bij Darmatjampiong en een groep West bij het havenstadje Kamal, later ook de aanlegplaats voor de veerdienst tussen Madoera en het vlak tegenovergelegen Soerabaja. Zij werden gesteund door een peloton van de 3e Compagnie van het 4e Bataljon Garderegiment Jagers met lkol A. van Lieshout als bataljonscommandant, die samen met de mariniers landden bij Kamal.

De colonne rukte op naar Bangkalan langs de weg vanuit Kamal, zwaar gehinderd door mijnen en vliegtuigbommen die in wegen en in bomen waren geplaatst met een trekontsteker (z.g. "trekbommen"). In het verloop van de actie werden er meer Jagers overgebracht naar Madoera tot medio september het gehele bataljon op Madoera was gelegerd. De belangrijkste plaatsen, zoals de hoofdstad Pamekasan, waren toen vast in handen van het bataljon. De Jagers werden later gesteund door het Korps Barisan Tjakra Madoera ("barisan" betekent: geregelde inheemse hulpstroepen). Door het succes gaf de TNI het in toenemende mate vrijwillig op en leverde de wapens in. In het Gedenkboek van de 4e Infanterie Brigade wordt hulde gebracht aan luitenant Toonen van het A-peloton, wat ik graag vermeld.

In september vertrokken de mariniers weer naar Java en ook de 3e compagnie Jagers volgde, maar keerde eind 1947 weer terug op Madoera. Door intensief te patrouilleren werd West-Madoera gezuiverd en keerde de rust op het eiland weer terug.

Bij de bezetting van Oost-Java op 10 november 1947 had het bataljon slechts een ondersteunende taak. Op 28 januari 1948 werd de 2e compagnie verplaatst naar Soerabaja en ingezet voor wachtdiensten. Voor de aanvang van de Tweede Politioenele Actie "Produkt" (19 december 1948) werd het bataljon minus de 3e compagnie geleidelijk teruggeplaatst op Java.

Bangkalan 1949, majoor Han de Jongh Swemer (commandant Veiligheidsbataljon) beëdigt een officier

Bangkalan 1949, toespraak commandant Veiligheidsbataljon

Het 4e Bataljon Garderegiment Jagers, met van juli 1947 tot juni 1948 majoor Nieuwenhuis als bataljonscommandant, had enige tijd het hoofdkwartier in Soerabaja (Java) en beschikte nog over een eenheid die op Madoera was gebleven. Een groepje soldaten daarvan was ingekwartierd in het leegstaande huis naast dat van ons. Deze grote stoere mannen maakten grote indruk op ons. Ze hadden, zoals overal gebruikelijk in de archipel, een baboe die voor hen waste en kookte. Hun Lee Enfield geweren hadden ze altijd bij zich en die demonstreerden ze ook voor ons; ze haalden ze uit elkaar en zetten ze weer in elkaar. Wat waren die geweren zwaar voor ons als jochies van acht en negen jaar! Ze haalden ook een patroon voor ons uit elkaar om te laten zien hoe alles werkte. Vooral de roodharige goedlachse jager Rudy uit Sittard maakte grote indruk op ons met zijn grappen en goocheltrucjes met speelkaarten en zakdoeken. Begin januari 1948 waren de Jagers naast ons plotseling verdwenen, mogelijk was dit voor inzet bij de Tweede Politie Actie.

Het Veiligheidsbataljon “Tjakra Madoera”

Al in de 19e eeuw (12 februari 1831) waren er Madoerese hulptroepen georganiseerd in de Barisan Tjakra Madoera (BTM). Er was op het eiland met een eigen vorstenhuis altijd al een nationalistisch streven. Direct na de capitulatie van Japan richtten de Madoerezen zelf weer een Barisan Pengawal Madura op, een eigen veiligheidsbataljon. Het eiland kwam echter in de macht van de Republikeinse troepen die uit Java kwamen. Enkele van de Barisan-functionarissen werden gevangengezet maar weer bevrijd door de Nederlanders. De republikeinse regering liet de bewoners van het eiland verhongeren. Daar werd toen door de Nederlandse troepen een einde aan gemaakt waarvoor de bevolking onze troepen bijzonder dankbaar was en wat ons ook weer inlichtingen opleverde over de terreurgroepen. Het na-oorlogse BTM werd opgericht op 15 augustus 1947 en bestond uit twee eenheden milite (vrijwilligers, kort opgeleid voor beveiligingstaken), elk ter grootte van drie compagnieën maar onder eenhoofdige leiding. De eerste commandant was majoor KNIL Doedens, opgevolgd door majoor KNIL Kuiper die weer werd opgevolgd door mijn vader Han de Jongh Swemer die als kapitein KNIL in Soerabaja was aangekomen, waar hij voor zijn taak werd voorbereid en bevorderd werd tot majoor.

Waarom juist mijn vader?

Waarom werd Han al na acht maanden recuperatie zo snel teruggeroepen? Hij had drie en een half jaar zware ontberingen geleden, zijn linkerarm was verbrijzeld bij de ondervragingen door de Kempeitai (Japanse militaire politie) en slecht genezen in de kampen. Door avitaminose was zijn netvlies beschadigd en miste hij stukken van het gezichtsveld; bij dit alles was hij ook verzwakt door ondervoeding en tropische ziekten.

Han was als jong luitenant in 1928 al opgevallen in Atjeh door zijn aanleg voor talen en zijn gevoel voor adat (regionale gebruiken, rechtsregels en tradities). Daarom werd hij voor een tweede "tour of duty" als plaatsvervangend compagniescommandant weer naar dat wespennest gezonden. Daarna kon hij op de Infanterieschool in Magelang zijn kennis en ervaring overdragen aan officieren die waren aangewezen voor Atjeh. Nu zou blijken of hij de juiste man was voor deze taak. Han was geboren in Batavia op Java, had Indisch bloed en een daarbij passend uiterlijk, sprak Maleis, Ambonnees en Sumatraans en maakte zich nu de Madoerese taal snel eigen.

Hij informeerde zich over het vorstehuis van Madoera, de aard van de bevolking, hun adat en mede dankzij zijn charisma had hij het vertrouwen van de troepen. Dat vergemakkelijkte het verkrijgen van vertrouwen van de Wali Negara, de resident R.A.A. Tjakraningrad. Bij gouvernementsbesluit van 20 februari 1948 werd hij erkend als hoofd van de staatkundige eenheid Madoera en in feite staatshoofd binnen de beoogde federatie van staten. De bestuurszetel was in de hoofdstad Pamekasan.

Drietonner (de zogenoemde platneus) van de AAT

Tangsi (kazerne) met wachtgebouw (Madoera)

De logistieke verzorging

Voor de bevoorrading van het Veiligheidsbataljon waren de militairen voor een deel afhankelijk van de diensten van de Verplegings- en Transportdienst (VTD), (*verpleging in de zin van logistieke verzorging, niet geneeskundig*). Regionaal werd de VTD geleid door een Territoriaal Verplegings- en Transport officier (TVO) terwijl bij de eenheden de leiding berustte bij de verplegings- en transportofficieren (VTO) van de AAT (Aan- en Afvoer Troepen). Madoera ressorteerde onder 31 AAT, gelegerd in de Kromhoutkazerne in Soerabaja op Java. Het verzorgingspeloton van 31 AAT kreeg daarvoor detachementen op Madoera in Pamekasan en Bangkalan.

Wij zagen vrijwel elke dag de drietonners, die mijn broer en ik "platneuzen" noemden, langs ons huis rijden naar de tangsi (kazerne) voor de bevoorrading van de troepen. De chauffeurs die deze route regelmatig reden, kenden die jongetjes wel in hun mini KNIL-uniformpjes, gemaakt door een lokale Chinese kleermaker. Soms mochten we een stukje met ze meerijden. Ook werden we wel eens meegenomen door ordonnansen op de brandstoftank van hun motorfiets, waarbij de wind door onze haren woei. Ook de 18e, 37e en 42e AAT compagnieën in Oost-Java maakten wel bevoorradersritten naar Madoera zodat bevoorrading en transport altijd verzekerd waren.

Op 1 augustus 1948 werd 31 AAT opgeheven en werd het personeel verdeeld over 32 en 47 AAT, waarbij een deel van het personeel geplaatst werd bij de verzorgingspelotons op Madoera en Java.

De tangsi (kazerne), waar het veiligheidsbataljon was gelegerd, lag aan de korte zijde van de alun alun (parkachtig grasveld omzoomd met bomen) waarvan ons huis aan de lange kant stond. Daar had vader Han zijn kantoor en als wij vrij hadden, gingen we daar graag naar toe. De schildwachten wisten precies wie we waren. We gingen ook vaak door de familieverblijven op de kazerne, wat bij het KNIL heel gebruikelijk was. De vrouwen zorgden voor de was en de maaltijden die de militairen bij hun familie gebruikten. Daar kregen we ook regelmatig teng-teng, een zoete lekkernij van pinda en Javaanse suiker. Dat was gewoon de Indische gastvrijheid: er is altijd eten voor wie langskomt, want er werd de hele dag gekookt voor de drie warme maaltijden. Ook kregen we wel eens een glas stroop, de Indische limonade.

Maarten de Jongh Swemer

De wereld van Jan van der Steege

Tijdens de 2^e Wereldoorlog, in Nederlands-Indië en de periode erna

Deel 14

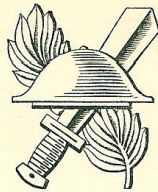
Op 24 december 1949 wordt Jan bedankt voor bewezen diensten. Jan komt dan aan in Nederland.

Overdracht soevereiniteit 27-12-1949, Jan nogmaals bedankt !

De overdracht van de soevereiniteit van Indonesië vindt op 27 december 1949 plaats op het paleis op de Dam in Amsterdam.

Op 30 januari 1950 ontvangt Jan een tweede blijk van waardering.

KONINKLIJKE LANDMACHT

De Minister van Oorlog

verklaart, dat *v.l. Steege G. J.*
geboren te *Graafhorst.*
laatstelijk als *Temporaal dpl.*

op trouwe en waardige wijze het Vaderland overzee heeft
gediend bij het herstel van orde en vrede.

Als blijk van erkentelijkheid wordt hem het recht verleend
het hierboven afgebeelde insigne te dragen.

's-Gravenhage, *30 Jan* 19*00*

De Minister van Oorlog,

Genovine

Vertrokken uit Nederland

26.9.16

Teruggekeerd in Nederland

21.12.19

“Oud-Wapenbroeders” oktober 1951

Na de “acties” in Indonesië wordt het blad “Wapenbroeders” omgedoopt tot “Oud-Wapenbroeders” van en voor Indië-veteranen.

WAPENBROEDERS

UITGAVE VAN EN VOOR
INDIË-VETERANEN

1e Jaargang No. 1
October 1951

Voorlopig Redactie-adres
Postbus 76
Apeldoorn

OP DE KORREL

pag.	
3	Geloof
* 4	Vergeet hen niet
* 6	Terugblik
* 10	Nederland in het drijfzand
* 15	Zeg aan de Soldaten van Generaal Spoor
* 28	Appèl

Vrijwilligers naar voren!
DOEL:
NEDERLAND!

De inhoud van het onderstaande stuk spreekt voor zich.

Van de bedde!

„WAPENBROEDERS” is er weer! ons oude, vertrouwde blad, waarvan brieven uit de troep destijds getuigden: „Wij hebben 't even hard nodig als munitie en harder dan brood!”

„WAPENBROEDERS” is niet uit een luim herboren, maar uit een harde noodzaak. Die noodzaak is tevens het doel, dat voor ons, oudgedienden uit Indonesië, in het huidige Nederland ligt. Toen er dan ook gezocht werd naar een middel, om ALLE Indië-veteranen van Kon. Marine, Mariniers, Kon. Landmacht, K.N.I.L. en L.S.K. bijéén te bundelen in één Legioen, — toen is er zonder aarzeling gegrepen naar dit blad, dat in de harde, ongezouten jaren daarginds het moreel, de geest, het hart van de ouwejongens was.

De Redactie hoopt, dat dit blad weer „zón blad” zal worden, „voor en door” de veteranen. Dat het een sterke band onderling zal vormen. Dat het een ruggesteun voor velen zal kunnen zijn, een kapstok voor het kankerbaadje, een uitlaatklep voor het verhitte gemoed, de banier van het geloof in een goede zaak, de stormklok voor het aangerande geweten.

Dat het de stem zal zijn van de KERN van ons Volk.

De stem zal hard en duidelijk verstaanbaar moeten zijn. Voor een ieder én door héél Nederland.

Daarvoor heeft het ons allen nodig in het Legioen, liefst zonder uitzondering. Maar wij maken ons geen illusies, dat er onder ons geen zwakelingen, aarzelenden, onverschilligen zijn. Dat zij uitreden! achter hun ruggen sluiten wij de gelederen.

Laat het zo worden, dat eenmaal ons Volk voor zichzelf zal erkennen: „Wij hadden die veteranen even hard nodig als indertijd de Geuzen, en harder dan alle politieke partijen bij elkaar!”

VRIJWILLIGERS NAAR VOREN!

Doel: NEDERLAND!

HOEDEN AF VOOR
HET VERLEDEN.

JASSEN UIT VOOR
DE TOEKOMST.

(Carnegie)

Ten zeerste bezorgd door de talrijke symptomen van maatschappelijk en geestelijk verval, die het Koninkrijk en het Volk aantasten en bedreigen, willen wij, Indonesië-veteranen, ons gedachtig zijn de woorden van Hare Majesteit, onze geëerbiedigde Koningin, in Haar dagorder van 4 September 1948 tot de Strijdkrachten, toen Zij de regering over dit land en volk overnam van Haar onvergetelijke Moeder:

„BIJ HET AANVAARDEN VAN HET KONINKLIJK GEZAG SPREEK IK DE VERWACHTING UIT, DAT ALLE STRIJDKRACHTEN EENSGEZIND EN TOEGEWIJD HUN BESTE KRACHTEN ZULLEN GEVEN VOOR DE BELANGEN VAN HET RIJK.
IK REKEN OP UW TROUW.”

Deze trouw hebben wij onvoorwaardelijk willen en kunnen geven. Onze erevelden in Indonesië zijn daar het hoogste bewijs van.

In de noodlottige storm, waarin thans ons Schip van Staat gehavend en met versplinterde masten ten prooi is aan boosaardige krachten, zien wij op naar de Oranje, die naast God aan het roer staat.

Wij zien naar Haar op met hetzelfde onvoorwaardelijke geloof en vertrouwen, dat ons en de onzen bezielde in de donkerste jaren die ons Volk doorleefde.

Wij willen dit geloof en vertrouwen schragen met onze vereende krachten, ons moreel, onze geest, die gevormd werden in Harer Majesteits dienst.

Daarom staan wij voor onze Koningin om te getuigen, nogmaals, van onze trouw en afhankelijkheid aan Haar persoonlijk en aan Haar huis.

Deze getuigenis houdt tevens onze belofte aan Haar in, dat wij naar ons vermogen in eensgezindheid en toewijding, het Vaderland zullen dienen.

LEVE DE KONINGIN!

Werk en gezin na Indonesië eind 1949

Na Indonesië (eind 1949) kon Jan gelijk aan het werk door zijn genoten machinistenopleiding. Anderen gingen bijvoorbeeld naar Korea omdat zij geen werk konden vinden. Op 24 december 1949 vroeg Jan aan de directeur van de melkfabriek in Kampen om werk op de technische afdeling en werd gelijk aangenomen. Eind januari heeft hij alle militaire kleding ingeleverd en kon hij aan de slag bij de machines van de melkfabriek.

Jan kwam Mina (Mien) van Asselt tegen. Hij zag haar in de etalage van bakkerswinkel van Henny van Dijk-van Asselt (zus van Mina) in de Broederstraat in Kampen. Mina's verloofde was vrijwillig al eerder naar Soerabaja gegaan en is daar op 26-6-1946 gestorven aan de gevolgen van een schotwond: Gerrit van de Kruisweg ligt in Soerabaja begraven (zie Digitale SOBAT nummer 3 / juni 2021).

Mina heeft na de lagere school de 7de en 8ste klas gedaan en ging werken voor haar vader, die commissionair en dijkgraaf was. Ook maakte zij als naaister kleding.

Jan moest voor de melkfabriek een interne opleiding van 14 dagen volgen bij de Thomassen blikfabriek in Deventer. Wat later ging hij nog naar Leeuwarden om te leren hoe het automatisch verpakken ging. Hij is geen dag werkeloos geweest en heeft twee jaar in de melkfabriek gewerkt tot juni/juli 1952.

Jan schreef (met Wim, broer van Mina) een sollicitatiebrief aan de Shell en kreeg een brief terug dat hij direct kon beginnen ! Maar hij moest eerst nog ontslag nemen bij de "Leeuwarder ijs- en melkproducten fabriek".

Jan begon ongeveer in juli 1952 bij de Shell. Hij ging met zijn verloofde Mina met de trein naar Vlaardingen om daar een pension te zoeken. Hij ging in pension in de Richard Holststraat bij Mevr. Waaienburg, een weduwe.

Er waren nog meerdere pensiongasten waaronder een man uit Zwolle, die ook bij de Shell werkte. Deze had een schoonzoon die onderwijzer was.

Over schaamte en solidariteit

Het is 19 april 1963. In de Nieuwe Haven in Den Helder ligt het vliegdekschip Hr. Ms. Karel Doorman afgemeerd. Aan boord wordt een Alle Hens gehouden ter gelegenheid van het feit dat de Bevelhebber der Zeestrijdkrachten, vice-admiraal Albert van der Schatte Olivier, aan 18 marinemensen en mariniers een dapperheidsonderscheiding zal uitreiken.

Zij krijgen deze medaille naar aanleiding van hun moedig en beleidvol optreden in de strijd tegen Indonesische infiltranten in Nederlands Nieuw-Guinea in het begin van de jaren '60. Ik, een jochie van zes jaar oud, sta tussen de familieleden en genodigden en ik kijk naar mijn vader - een marinier en één van die 18 gedecoreerden.

Uitreiking Bronzen Kruis aan sergeant der mariniers Geurt Schoeman.

Bron: AVDKM

Het was niet zijn eerste medaille. Zoals zoveel Nieuw-Guineagangers had ook mijn vader daarvoor in Nederlands-Indië gediend. Naderhand sprak hij nooit veel over die onderscheidingen en ook niet over zijn militaire ervaringen in het algemeen.

Het weinige wat hij ooit over Indië heeft gezegd, had vooral betrekking op de overweldigende schoonheid van het land. En zijn opmerkingen over Nieuw-Guinea hadden ofwel een anekdotisch karakter of ze hadden betrekking op de intensieve en hechte samenwerking tussen de mariniers en hun Papoea-gidsen.

Misschien is “samenwerking” wel veel te zwak uitgedrukt want, zoals mijn vader zei: de Nederlandse militairen waren in hun functioneren en overleven sterk afhankelijk van de Papoea's. Veel later leerde ik dat deze mening van mijn vader sterk overeenkwam en nog steeds overeenkomt met de manier waarop een groot deel van de Nieuw-Guineaveteranen terugkijkt op hun toenmalige inzet.

Oudere veteranen zijn doorgaans niet erg gewend en misschien zelfs ook wel niet goed in staat juist het persoonlijke en kwetsbare deel van hun militaire ervaringen met anderen dan hun lotgenoten te delen. Over verlies en verdriet te spreken. Hun thuisfront heeft die situatie leren dan wel moeten aanvaarden.

De generatie van mijn vader en zijn toenmalige collega's miste oprechte belangstelling vanuit de Nederlandse samenleving. Nederland had het einde van de dekolonisatie “in de Oost” met enige gelatenheid ondergaan en toen “onze jongens” terug waren, dacht men dat boek te kunnen sluiten. Nederland koerste op een wederopbouwkompas en wilde, mede om die reden, afstand nemen van zijn koloniale verleden. Een voortdurende herinnering aan het gewelddadige einde van dat tijdperk paste niet in die koers. Het gebrek aan aandacht voor dat gewelddadige einde, en daarmee gepaard gaande het gebrek aan aandacht voor de ruim 6200 militairen die achterbleven op de erevelden in de Oost, maakte dat de terugkeer van de Indië- en later ook de Nieuw-Guineagangers nodeloos stroef verliep.

Veel van de opvattingen van mijn vader heb ik teruggelezen onder meer in het boek “Verget ons niet” van Casper van Bruggen uit 2011. Eén van de andere zaken die me uit dat boek is bijgebleven, is dat wij als BV Nederland de Papoea's op schandalige wijze hebben laten zitten. Dat geldt dan zowel voor hun politieke streven naar een zelfstandig Nieuw-Guinea, maar bijvoorbeeld ook in het uiten van waardering voor deze trouwe militaire bondgenoten. Als gevolg daarvan zijn de Papoea's heel wat misgelopen. Zo hebben de Nieuw-Guineaveteranen van diverse regelingen kunnen profiteren. De regels voor toekenning van het Nieuw-Guinea Herinneringskruis werden door minister van Defensie Relus ter Beek een aantal keren versoepeld en verschillende NNG-gangers kwamen in aanmerking voor de '7.500' of voor de '1.000 gulden'-regeling. Anderen hadden recht op het in 1990 ingestelde Draaginsigne Gewonden. Je kunt stellen dat de vooral door de Indiëveteranen afgedwongen erkenning, faciliteiten en veteranenzorg ook de Nieuw-Guineaveteranen ten goede zijn gekomen.

Mijn vader (tweede van rechts) met een aantal collega-mariniers en een onbekende Papoea-gids. Op het dak van de hut ligt een Indonesische parahelm.

Bron: Martin van Lune

De enigen die nog altijd met lege handen staan, zijn echter de Papoea's die in de jaren tussen 1942 en 1962 samenwerkten met of deel uitmaakten van de Nederlandse krijgsmacht. Zij kwamen en komen nog steeds niet in aanmerking voor het Nieuw-Guinea Herinneringskruis, een financiële regeling, en zelfs is tot op heden nooit expliciet gesteld dat zij aanspraak kunnen maken op de veteranenstatus.

Maar dat is niet het enige onrecht. De oprichting in 1988 van het Nationaal Indië-Monument in Roermond was bijvoorbeeld ook een eerste collectieve herinnering aan het conflict rond Nieuw-Guinea. Op dit monument en de bijbehorende plaquettes worden immers ook de ruim 100 omgekomen Nieuw-Guineagangers herdacht. Echter, op datzelfde monument en die plaquettes ontbraken de namen van de minstens zes Papoea's die aan Nederlandse kant zijn gesneuveld. De eerste aandacht voor hen was op 30 november 2011 toen bij het monument een plaquette specifiek gericht op de inzet en offers van de Papoea's werd onthuld. Overigens ontbreken nog steeds de namen van de omgekomen Papoea's. Enerzijds is dat het gevolg van het feit dat we niet alle namen en zelfs het juiste aantal slachtoffers niet kennen en dus altijd onvolledig zullen blijven, en anderzijds omdat we nu nog steeds na zoveel jaar bang zijn voor represaillemaatregelen door de Indonesiërs op de in Papua woonachtige nabestaanden van de Papoeaslachtoffers. Uiteindelijk is de plaquette als volgt vormgegeven:

In respectvolle herinnering
aan de inzet en offers van de Papoea's
ten dienste van het Koninkrijk
1942 – 1962

Ter toelichting: de afbeelding is het hoedembleem van het Papoea Vrijwilligers Korps (PVK), een officieel Nederlands krijgsmachtdeel. De Papoea-inbreng aan Nederlandse kant bestond weliswaar uit meer dan alleen het PVK (denk ook aan gidsen, politie etc.), maar andere denkbare symbolen (zoals de kroonduif of de landkaart van NNG) leken toch minder ter zake dan deze casuaris.

In het verlengde van het voorgaande: er wordt gesproken van Papoea's in de algemene zin van het woord en dus worden niet de afzonderlijke componenten als hiervoor genoemd. Deze formulering dekt immers alles en iedereen, inclusief de Papoeavrouwen die wasten, schoonmaakten etc.

De formulering "ten dienste van" borduurt juist op deze laatste minder officiële groepen voort. Nu wordt namelijk ook stilgestaan bij diegenen die niet formeel in dienst van het Koninkrijk waren, maar die wel door middel van hun werk een bijdrage aan de doelstellingen van het Koninkrijk hebben geleverd.

Dan over de plaquette zelf. Die is er niet zonder slag of stoot gekomen, dat is een publiek geheim. Vanaf 2004 was een groep mensen, waaronder toenmalig Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht luitenant-generaal Cees de Veer en commandeur van administratie Peter Boegborn, bezig deze plaquette gerealiseerd te krijgen. De ambtelijke medewerking vanuit het Haagse was daarbij, om het vriendelijk te zeggen, niet optimaal. Dat vloeide voort uit het feit dat men daar vreesde voor Indonesische ergernis.

Desondanks is de plaquette (foto) er uiteindelijk gekomen, en het stemt tot tevredenheid als je realiseert dat een groot deel van de kosten is opgebracht door de Nieuw-Guineagangers zélf, een mooie vorm van saamhorigheid en solidariteit !

Er is meer te zeggen over saamhorigheid en solidariteit. Veruit de meeste activiteiten die de Nieuw-Guineaveteranen de afgelopen jaren en ook momenteel nog ontplooiën, richten zich niet op het eigen eerherstel, maar veel meer op het stimuleren van de onderlinge saamhorigheid of op het bevestigen van de band met andere groepen veteranen. Op één uitzondering na hebben zij tot op heden ook nooit de barricades beklommen.

Die ene uitzondering betreft bovendien niet hun eigen belang maar dat van de Papoeabevolking op Nieuw-Guinea. De bij vele Nieuw-Guineaveteranen aanwezige gevoelens van genegenheid voor de Papoea's en van hun afkeer voor het besluit het gebied in 1962 over te dragen, worden de laatste jaren steeds vaker omgezet in gerichte solidariteit om het lot van de Papoea's te verbeteren.

Naarmate duidelijker werd in welke mate de Papoea's de afgelopen bijna zestig jaar hebben geleden onder het Indonesische bestuur, nam ook het schuldgevoel onder de Nieuw-Guineaveteranen toe. Hoewel de uitgezonden militairen voor de destijds gewekte verwachting van zelfstandigheid en voor de overdracht in 1962 geen enkele verantwoordelijkheid droegen,

voelen velen zich als vertegenwoordiger van de toenmalige Nederlandse overheid toch bijzonder ongemakkelijk over het uiteindelijke lot van de Papoea's. Ik noemde als trefwoorden eerder "saamhorigheid en solidariteit", maar misschien had ik beter kunnen zeggen "schaamte en solidariteit".

Ik neem u nogmaals mee naar 19 april 1963 - naar de medaille-uitreiking aan boord van Hr. Ms. Karel Doorman. Ik ben er namelijk vast van overtuigd dat voor mijn vader -net als voor veel andere Nieuw-Guineaveteranen- hun decoraties iets van hun glans hebben verloren omdat ze zich realiseren dat ze niet hebben bereikt waarvoor ze werden ingezet. Bovenal: dat ze niet hebben bereikt waar ze zélf heilig in geloofden.

Ze gingen immers om de Papoea's te beschermen en daarmee om Nederlands overheidsbeleid te helpen uitvoeren. Tegelijkertijd echter maakte ánder Nederlands beleid, dat leidde tot de overdracht van het gebied, dat streven onmogelijk. Er is daarom sprake van een plaatsvervangend schuldgevoel. In de woorden van een Nieuw-Guineaganger: "Je kan er dan wel niks aan doen, maar je hebt toch het idee dat je ze destijds in de steek hebt gelaten".

Het zou voor de groep Nieuw-Guineagangers een geweldige opluchting zijn als het zou lukken het onrecht, dat Papoea's is en nog steeds wordt aangedaan, te verminderen. Ik doel dan vooral op het gegeven dat de Nederlandse politiek geen invulling heeft kunnen of willen geven aan de woorden uit 1960 van Koningin Juliana, waarin ze Papoea-zelfbestuur aankondigde. Sterker nog: Nederland lijkt zijn politieke en militaire verleden in Nieuw-Guinea -inclusief zijn Papoeasoldaten, gidsen en politiemensen- voor een flink deel te zijn vergeten. Het zou Nederland sieren als ze deze ereschuld zou inlossen door bijvoorbeeld regelmatig de Papoea-thematiek bij de Verenigde Naties aan te kaarten. Ongeacht wat Indonesië daarvan denkt.

Veel makkelijker zou trouwens zijn de Papoea's die aan Nederlandse kant hebben meegevochten, nu daadwerkelijk de eer te verschaffen die hen al zestig jaar toekomt. Dat kan bijvoorbeeld door in het openbaar duidelijk te maken dat ook deze Papoea's volwaardige Nederlandse veteranen zijn, die recht hebben op het Nieuw-Guinea Herinneringskruis en die recht hebben op een nauwgezette vermelding van hun gesneuvelden op het monument in Roermond.

Uiteindelijk bleek het militaire verleden van mijn vader sterker dan hijzelf en hij heeft deze plaquette dan ook niet meer mee kunnen maken.

Toch weet ik zeker dat de onthulling ervan op 30 november 2011 een gebeurtenis is geweest die voor hem en zijn collega Nieuw-Guineagangers met terugwerkende kracht meerwaarde heeft verschaft aan die onderscheidingen van toen.

Jan Schoeman

(Dit artikel is een bewerking van de lezing die de auteur op 30 november 2011 hield bij de onthulling van de plaquette in Roermond)

Deel 35

Een abrupt einde

“Kerel, wat heb jij geluk gehad”. Het waren de eerste woorden die ik hoorde toen ik bijkwam uit de narcose in het hospitaal in Padang. Langzaam drong het weer tot me door wat er op 18 mei 1949 was gebeurd.

Er waren berichten binnengekomen dat de bevolking in het gebied NNO van Koeritadji de laatste tijd regelmatig door een groep peloppers werd geterroriseerd. Van luitenant Elbertse had ik de opdracht gekregen een zuiveringsactie in het betreffende gebied uit te voeren en subversieve elementen op te sporen en mee te nemen c.q. te elimineren.

Het was nog donker toen we vertrokken. Volgens aanwijzingen van de kepala kampong (=kamponghoofd) van Koeritadji zou er in kampong Padang Loempah weer een groep peloppers zitten. Het huis dat hij daarbij had aangegeven, moest ergens rechts aan de kant van de weg staan, vlakbij een bruggetje met daarachter een open stuk terrein met sawahs. Piet Daut, onze gids, wist -volgens zijn zeggen- precies waar het huis te vinden was. Als ik op actie moest, vond ik het altijd prettig Piet Daut bij me te hebben. Van zijn enorme kennis van het gebied en zijn bewoners had ik al meermalen dankbaar gebruik gemaakt.

Tegen het ochtendgloren bereikten we de betreffende kampong. Enkele jongens gingen in tijgersluipgang op verkenning uit, Piet Daut ging ook mee. Al gauw bleek dat de kampong was verlaten. Meer dan enkele rondscharrelende kippen en een paar loslopende honden konden we niet ontdekken. Evenwijdig aan de grote weg vervolgden we onze tocht naar de volgende kampong. Ook deze bleek totaal verlaten. Geen spoor van de bevolking te ontdekken.

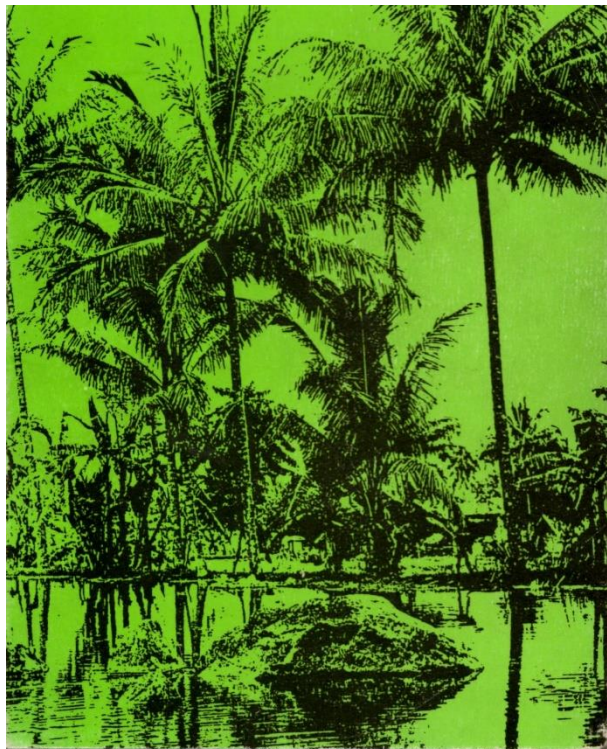
Na een korte rustpauze trokken we weer verder in noordoostelijke richting naar kampong Loeboekpoear. Hemelsbreed een kilometer of vijf van Koeritadji. Ook deze kampong lag er verlaten bij. Bedacht op alle mogelijke gevaren trokken we met onze wapens in de aanslag op linie door de kampong. Echter zonder iemand aan te treffen. Ook van de vijand was niets te bespeuren.

Aan de rand van de kampong bereikten we een open plek met aan de linkerkant de langzaam stromende kali Mangau. Vanachter een huis vandaan konden we de omgeving goed observeren. Alles zag er vredig en rustig uit. Zo te zien was het waterpeil niet hoog en een oversteek leek heel goed mogelijk. Misschien dat de beklimming van de nogal steile en hoge oeverkant aan de overzijde wat problemen zou kunnen opleveren. In overleg met korporaal De Jong besloot ik de groep in tweeën te splitsen en zo de oversteek te maken. Onder dekking van de helft van de groep ging korporaal De Jong met zijn mannen de kali in. Nauwelijks waren zij het water ingegaan of we werden vanaf de overzijde met volautomatische wapens onder vuur genomen. Net op het moment dat ik naar onze gids stond te gebaren ook mee het water in te gaan, werd ik in mijn rechterarm getroffen.

Met een klap sloeg ik tegen de grond. Toen ik daar zo lag, realiseerde ik me nog niet dat ik gewond was. Wel dacht ik: verdomme, ik kan mijn rechterarm niet meer bewegen. Pijn voelde ik amper, althans ik merkte het niet. Misschien had ik geen pijn omdat de zenuwen verdoofd waren door het schot. Ik probeerde op te staan, maar dat lukte me niet. Links en rechts floten de kogels langs me heen. Om uit de gevarezone te komen, probeerde ik kruipend een plek te bereiken waar ik veilig zou zijn voor het vijandelijk vuur. Uit mijn ooghoeken zag ik soldaat De Vree tijgerend naar me toe komen. Als eerste had hij gezien dat ik gewond was. Met zijn hulp lukte het me veilig van de plaats des onheils weg te komen. Haastig werd er door hem een knevel aangelegd en een noodverband op de wond gedrukt om de slagaderlijke bloeding te stoppen. Nadat het vijandelijk vuur was opgehouden en het enige minuten stil bleef, gaf ik korporaal De Jong het sein me naar de grote weg te brengen. Onderwijl snelden soldaat Karstens, soldaat Siemens en onze gids Daut naar Koeritadji om hulp te halen. Uit een van de kamponghuisjes werd er een deur gesloopt om mij te vervoeren. Heel voorzichtig werd ik erop gelegd en zo goed en zo kwaad als het kon vastgebonden. Voorkomen moest worden dat ik er af zou vallen. Bij toerbeurt fungeerden de jongens als drager. Korporaal De Jong zorgde ervoor dat de knevel regelmatig werd losgedraaid om te voorkomen dat mijn arm zou afsterven. Hiermee werden de EHBO-lessen op een goede manier in de praktijk gebracht !

Af en toe kreeg ik het gevoel te zullen flauwvallen. Uit alle macht verzette ik me daartegen. Het was duidelijk dat ik al veel bloed had verloren. Zo nu en dan sprak een van de jongens me bemoedigend toe, dat het allemaal wel weer in orde zou komen.

Henk van Vliet

Witte Anjer Perkjes

In 2005 werd de Witte Anjer in Nederland geïntroduceerd als uiting van waardering voor Nederlandse veteranen. Dit in navolging van ZKH Prins Bernhard, vader der veteranen, die steevast met een witte anjer in zijn knoopsgat getooid was. Deze anjer wordt als verse bloem of gemaakt van papier, stof of metaal gedragen in de periode dat een lokale, regionale of landelijke veteranendag wordt georganiseerd.

In 2019 initieerde het Nationaal Comité Veteranendag het Witte Anjer Perkje. Alle gemeenten in Nederland werden opgeroepen om hun veteranen zichtbaar te eren en waarderen met een perkje met Witte Anjers met daarbij een bordje met uitleg. De witte anjers bloeien in mei/juni en dat past uitstekend met de data dat veteranendagen worden georganiseerd. Daaronder natuurlijk de bekende Nederlandse Veteranendag elk jaar op de laatste zaterdag in juni.

Dit initiatief blijkt een groot succes, inmiddels hebben 35 gemeenten zo'n perkje aangelegd en vele zijn nog in voorbereiding. Leeuwarden had de primeur met de onthulling van een perkje op 18 juni 2019. Daarna volgden in rap tempo grote gemeenten als Amsterdam, Den Haag, Bergen op Zoom, Tilburg en Enschede. Hulde aan de drie ambassadeurs Marja Steenwijk, Leo Reawaruw en Pascal van der Voort die onvermoeibaar gemeenten aansporen en van advies voorzien om Witte Anjer Perkjes aan te leggen.

Recent zijn de oud- bestuursleden van VOMI NL, L. Noordzij en K.J. Orsel aanwezig geweest bij de onthulling van een Witte Anjer Perkje in resp. Vught en Barendrecht.

Samen met leerlingen van Basisschool "de Ark" en een delegatie van het Dalton Lyceum Barendrecht heeft K.J. Orsel op 12 juni, na een toespraak van burgemeester J. van Belzen, het informatiebord bij het perkje onthuld. De Gemeente Barendrecht betuigt zo publiekelijk waardering aan de ruim 100 veteranen uit deze gemeente. Bij de onthulling waren verder aanwezig de veteranen M. Valentien, A. Kool, J. Verwoerd, wethouder C. Schaap, kinderburgemeester I. Adnaam en ambassadeur Witte Anjer Perkjes M. Steenwijk.

Op 10 juni is het Witte Anjer Perkje in de tuin in front van het Raadhuis in de Gemeente Vught onthuld. Eerst waren er toespraken van resp. ambassadeur L. Reawaruw, burgemeester R. van de Mortel en de nieuwe Voorzitter Veteranen Platform Igen gn bd H. van Griensven. Bij de onthulling was een delegatie van een tiental leden van de Molukse gemeenschap aanwezig o.l.v. mevr. J. Imlabla. Het voornemen is om in september 2021 een Witte Anjer Perkje, speciaal voor KNIL militairen, bij Woonoord Lunetten aan te leggen.

Het SOBAT luisterverhaal, een aanrader, doen!

Wat fijn dat we ons in jullie digitale nieuwsbrief SOBAT mogen voorstellen en jullie mogen vertellen over onze passie. Dank in het bijzonder aan generaal-majoor bd Leen Noordzij die deze mogelijkheid voor ons mogelijk maakte. Wij zijn **Stichting Jouw Verhaal** en namens de stichting richt ik mij tot jullie als hun voorzitter. Mijn naam is Theo Alsemgeest, majoor bd en oud-commandant 104 Waarnemings en Verkenningscompagnie/ Korps Commandotroepen.

Een jaar geleden kwam ik in contact met oud dienstplichtig commando Stefan Vreugdenburg, alias Stefan Mutsdas, welke mij vroeg om mijn levensverhaal in een zogenaamde podcast, een luisterverhaal, te laten optekenen.

In eerste instantie was mijn gevoel voor afwijzing groot, immers wij zijn niet echt een ‘volkje’ dat te koop loopt met stoere verhalen over ons commando verleden. Zoiets als, doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg en opschepperij is ons al helemaal niet eigen. Toch gedaan, uit nieuwsgierigheid, uit een ontwakend gevoel van trots en uit een groeiend besef dat in de podcast mogelijk een schat verborgen ligt. Vertellen bleek magisch te zijn. Het is geen therapie, maar werkt wel therapeutisch.

Het was een bijzondere ervaring. Waarom dan bijzonder? Bijzonder om te ervaren dat we best wel graag willen praten over zaken waar we enorm trots op zijn. Ook wij zijn mensen van vlees en bloed, weliswaar militair bloed, maar soms lucht het op, werkt het therapeutisch, faciliteert het de communicatie met je omgeving, je vrienden, je familie en zij die je heel graag wil vertellen over wat jou heeft gemaakt tot wie je nu bent. Soms verhalen die je zelf aan de keukentafel al lang had willen vertellen, maar daar is het nooit van gekomen.

Gedurende de ‘mutsdas podcasts’ is meer en meer het besef gegroeid dat er een verscholen kracht schuilt in dit fenomeen, niet alleen voor de commando doelgroep, maar ook therapeutisch in PTSS verwerking, als motivator instrument bij werving, als nalatenschap in privékring, als bijzonder cadeau en dat voor doelgroepen die niet alleen beperkt blijven tot oud-commando’s maar ook zoals jullie Indië veteranen.

Naar ik aanneem heeft menigeen jullie reeds verzocht om ‘te vertellen’ wat er in de dekolonisatie periode van Indië is voorgevallen. Sta mij toe om daar iets van te vinden. M.i. vaak een vraag met een dubbele agenda, die niet tot oogmerk had om jullie verhaal aan te horen, maar een agenda die probeerde te registreren met een politiek of bijv. juridisch doel. Laat volstrekt helder zijn dat onze enige focus is om jullie trotse levensverhaal op te tekenen, zolang jullie dat verhaal nog kunnen vertellen.....en indien jullie dat verhaal willen vastleggen voor jullie nageslacht en enkel voor jullie nageslacht, blijft dat in jullie familie en wordt dat niet publiek gemaakt, ook niet op onze website (www.stichtingjouwverhaal.nl) .

Het blijft JOUW verhaal en wij faciliteren slechts om dat niet verloren te laten gaan, immers we zijn niet allemaal zo vaardig om daar een boek over te schrijven. Laten we derhalve gebruik maken van de moderne digitale mogelijkheden om jullie verhalen vast te leggen in een podcast. Een geschenk voor jullie maar zeker ook voor hen die jullie dierbaar zijn. We doen dat gezellig bij jouw thuis, de omgeving waar jij je prettig voelt en geen gedoe met reizen.

Indien jullie interesse hebben, voel je dan vrij om met Stefan Vreugdenburg, zelf van Indische afkomst, contact op te nemen. Dat kan rechtstreeks op zijn mobiele telefoon **06 10 25 60 17** of met mij via het contactformulier op onze website. Tot snel!

Naschrift L. Noordzij

Beste lezer, ik kan verzekeren dat dit initiatief geen verborgen doelstellingen heeft en puur bedoeld is om persoonlijke verhalen op te tekenen die uw eigendom blijven, waarover u zelf beschikt en waarmee u kunt doen wat u goeddunkt. Niet alleen kan het opluchten om eens met een goed ingevoerde en te vertrouwen (oud) militaire collega te praten maar het is ook een mooi alternatief voor een boek over uw Indië periode. Een boek waar u wel eens over heeft gedacht om dat te schrijven maar dat er nooit van is gekomen. Dit is de kans om uw verhaal alsnog zeker te stellen voor uw partner, kinderen, kleinkinderen of al de anderen die u uw ervaringen gunt ! U maakt dat zelf uit. Ik hoop dat velen van deze mogelijkheid gebruik gaan maken.

WALK 4 VETERANS 2021

“Vrij om te gaan”

De achtste Walk4Veterans is van start !

Van 26 juni (Nederlandse Veteranendag) tot en met 11 september kun je weer wandelen, fietsen, hardlopen, skeeleren, skippyballen, zwemmen of wat dan ook meer. Bedenk een uitdaging, schrijf je in van de Walk4Veterans en laat je sponsoren. De opbrengst komt ten goede aan diverse projecten voor veteranen zoals de Veteranenhond. Maak het verschil in leven van al die veteranen die zich hebben ingezet voor onze vrede en veiligheid !

Wat kun je doen?

We dagen je uit om in een periode van 75 dagen, 75 kilometer af te leggen en daarmee tenminste 75 euro aan sponsorgeld op te halen. Je bepaalt zelf wanneer je erop uit gaat, hoeveel kilometer je per keer aflegt en waar je dat gaat doen. Wat je ook bedenkt waarbij je in beweging komt: Elke actie is geld waard !

Ga voor meer informatie naar: info@walk4veterans.nl

Witte Anjer Perkje in Wierden

Op 25 juni jl. werd in een zonovergoten setting in Wierden het Witte Anjer Perkje geopend. Dit geschiedde door burgemeester D. Tigchelaar, wethouder J. Coes en de pasbenoemde ambassadeur voor de Witte Anjer Perkjes L. Reawaruw.

Ongeveer 50 gasten waren getuige van het feit dat de drie genoemde personen gezamenlijk het laatste anjerplantje in het perkje zetten. De perkjes zijn een uiting van erkenning en waardering voor alle Nederlandse Veteranen.

Wierden gaat hierin nog verder, naast het perkje vallen nu ook de graven van KNIL militairen en alle veteranen onder een speciale regeling. De graven krijgen een beschermde status waardoor ze zonder toestemming van de familie niet meer geruimd mogen worden. Ook zijn ze vrij van grafrechten.

Wierden is hiermee de eerste gemeente in Nederland met een dergelijke regeling.

De ceremonie werd geopend met een toespraak namens de gemeente door de burgemeester, mevr. D. Tigchelaar. Hierna hield de heer L. Reawaruw zijn toespraak.

Namens de VOMI sprak Jos Mol in zijn toespraak zijn dank en felicitaties uit naar de gemeente en de organisatie die dit in korte tijd zo goed hadden weten te organiseren.

Links op de foto burgemeester D. Tigchelaar, in het midden wethouder J. Coes en rechts L. Reawaruw

Veteranen in beeld: ‘Het kan gewoon je buurman zijn’

door Marina Nattekaas

Wie in juni en juli het centrum van het Zuid-Hollandse Rozenburg bezocht, kon er niet omheen: de enorme billboards met portretten van veteranen op het Raadhuisplein. Het idee ontstond omdat ook dit jaar de Dodenherdenking slechts op sobere wijze kon plaatsvinden. “Vanwege corona was er nauwelijks ruimte voor het gezamenlijk herdenken en eren van oorlogsslachtoffers” aldus fotograaf Leander Varekamp. “Ik vond dat een mooie aanleiding voor een fotoproject. Want het kan gewoon je buurman zijn die in de oorlog heeft gestreden. Ze verdienen meer aandacht. Ze legden hun leven voor ons in de waagschaal. Ook vind ik het fascinerend hoe iemands uitstraling verandert als hij of zij een uniform draagt. Ze staan nog altijd kaarsrecht”.

Het is hem gelukt om elf Rozenburgse veteranen te portretteren in woord en beeld. Hen een gezicht te geven en hun verhaal bekend te maken. Het zijn veteranen van uiteenlopende leeftijden, Sommigen ver in de negentig, anderen nog in actieve dienst. Ze hebben bij verschillende missies gediend. “Er wordt nog steeds gestreden voor vrijheid, dat moeten we niet vergeten. Met dit project willen we daar aandacht voor vragen, vooral bij de jeugd. Want het zijn de kinderen die deze herinneringen en geschiedenis voor langere duur levend kunnen houden”. Journaliste Linda van der Klooster interviewde de elf geportretteerden. De verhalen gaan over hun missies, angst, maar ook trots.

Vormgever Marijke Sonneveld ontwierp de billboards en heeft de portretten en verhalen verwerkt in een boekje.

[Het inkijkexemplaar kunt u downloaden: www.dijkmanontwerp.nl/Veteranen-op-Rozenburg-inkijkexemplaar](http://www.dijkmanontwerp.nl/Veteranen-op-Rozenburg-inkijkexemplaar)

In Memoriam

Met leedwezen vernamen wij het overlijden van ons Erelid Harrie Kuijpers. Harrie was destijds gedurende een aantal jaren bestuurslid van VOMI Zuid-Holland Zuid.

Dankbaar voor wat hij voor de VOMI heeft betekend, herdenken we hem.

Rust zacht, Sobat Harrie.

Wij wensen de nabestaanden veel sterkte bij het verwerken van dit grote verlies.

Bestuur VOMI Zuid-Holland

Een attentie voor veteranen Goeree-Overflakkee

Vanwege coronamaatregelen was het ook dit jaar helaas niet mogelijk om de jaarlijkse veteranenmiddag op Goeree-Overflakkee te organiseren.

Als alternatief ontvingen alle veteranen van Goeree-Overflakkee op 24 juni jl. een attentie met een kaart namens de gemeente. Burgemeester Ada Grootenboer-Dubbelman: *“Ik heb veel respect voor de inzet van onze veteranen. In moeilijke situaties, waar ook ter wereld, leverden zij nu en in het verleden een belangrijke bijdrage aan een veiliger leefomgeving voor de medemens”*.

Op verzoek stelde de heer Wim de Bonte zijn oude militaire voertuig beschikbaar en reed met de burgemeester langs een aantal veteranen. Zo bracht de burgemeester de attentie o.a. persoonlijk bij een vrouwelijke veteraan, een jonge veteraan en een tweetal oude veteranen t.w. onze VOMI leden de broers Daan en Teun van Kempen uit Oude-Tonge (zie foto). Bij alle andere veteranen van de gemeente werd de attentie per post thuisbezorgd.

Algemene Ledenvergadering (ALV) en Reünie VOMI Zuid-Holland 2021

Het bestuur heeft twee nieuwe data voor genoemde bijeenkomsten vastgelegd, te weten;

1. **Algemene Ledenvergadering** op donderdag 12 augustus 2021
2. **Reünie** op donderdag 14 oktober 2021

Diegenen die zich reeds hadden aangemeld voor de afgelaste ALV van 22 april en/of voor de afgelaste Reünie van 29 april, behoeven zich **NIET** opnieuw aan te melden voor de **ALV** in zalencentrum “Hemelsblauw”, Poeldijksepad 1, 2675 CL Honselersdijk op **donderdag 12 augustus 2021**

en ook niet

voor de **Reünie** in de Van Ghentkazerne, Toepad 120, 3063 NJ Rotterdam op **donderdag 14 oktober 2021**.

Diegenen die zich **NOG NIET** hadden aangemeld, kunnen dit alsnog doen.

Aanmelding voor de **ALV telefonisch of via E-mail** bij onze secretaris mevr. D.P. van Genderen (telefoon: 078-6195902 of E-mail: igen@online.nl).

Aanmelding voor de **Reünie** uitsluitend door middel van het invullen en toezenden van het **Antwoordstrookje (zoals hieronder is geplaatst)** in een voldoende gefrankeerde envelop aan onze secretaris mevr. D.P. van Genderen, Vlaamsestraat 11, 3332 EM Zwijndrecht.

De eigen bijdrage bedraagt voor de **Reünie € 5,00 per persoon**, over te maken op bankrekeningnummer: NL74 INGB 0006 0314 09 t.n.v. VOMI Zuid-Holland (onder vermelding van Reünie 2021).

Antwoordstrook

Ja, ik kom naar de reünie op **donderdag 14 oktober 2021**

Naam en voorletters

Telefoonnummer.....

Evt. naam en voorletters partner / begeleider
.....

Ik kom met rollator dan wel rolstoel. JA / NEE (doorhalen wat niet van toepassing is)

Zo ja, dan krijgt u toegang met uw voertuig tot de kazerne.

Kenteken voertuig

U dient zich bij binnenkomst van de kazerne te legitimeren.

Vergeet dus niet een geldig legitimatiebewijs mee te nemen.

Witte Anjer Perkje in Vlissingen

In Memoriam

Met grote eerbied en in gepaste vorm brengen wij een laatste Ere-saluut aan:

Naam	Voorl	Woonplaats	Onderdeel
Fokkens,	J.	Buitenpost	6 RVA
Gijssel, van	A.	Drachten	6 Hupva
Hertogh,	M.J.	Oud Gastel	KM
Hoogt, van der	J.	Rotterdam	432 BI / 7-1 RI
Kuijpers,	H.J.C.	Zwijndrecht	3 GRPI
Merk,	J.	Rotterdam	KL NOI
Muis-Steenbrugge, Mevr.	H.W.	Haren	
Rot, aan het	J.J.	Zwolle	10 Genieveldcie
Vroegindewei-Zweers, Mevr.	G.	Sommelsdijk	
Wijdeven van de,	A.J.	Sint-Oedenrode	4-10 RI

*Met ons aller welgemeend medeleven en dat de liefde
en de warmte van uw naasten U de moed en
kracht geven dit zware verlies te dragen.*